

Романова Н.Ф., канд. пед. наук,
доцент кафедри Школа соціальної роботи,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
natalia.romanova@ukma.edu.ua

СОЦІАЛЬНА СЛУЖБА В НАУКМА ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ СТУДЕНТСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ

Студентські роки є особливими, оскільки пов'язані з процесом адаптації, саморозвитку, розширенням соціальних контактів та формуванням активної громадянської позиції. Інша сторона студентського життя потребує відповідального ставлення до навчання, налагодження стосунків із викладачами та одногрупниками, вчасного виконання семінарських завдань, підготовки наукових робіт, опрацювання значного обсягу літератури та проведення самостійних досліджень.

Усі ці виклики доволі часто супроводжуються особистісними проблемами, серед яких найбільш актуальні: низький рівень адаптації, соціальне виключення, низька самооцінка, пасивність, соціально-економічні труднощі, конфліктність, самотність (відсутність друзів), ризикова поведінка тощо (Дубовицька Т., Крилова А., 2010). Саме у такій ситуації студентам потрібна соціальна допомога, підтримка чи соціальний супровід з боку фахівців у сфері соціальної роботи. Важливо, щоб такі соціальні служби територіально знаходилися у навчальному закладі, оперативно реагували на потреби студентів, могли використовувати ресурси профільних кафедр та волонтерів (Романова Н., 2005).

Тобто створення соціальних служб для студентів є актуальною проблемою, яка потребує вирішення на загально академічному (університетському) рівні. Наразі пропонуються різноманітні варіанти створення студентських соціальних служб. Так, в Університеті Східного Лондона було впроваджено програму, яка передбачає послугу менторства для студентів з «груп ризику» силами студентів старших курсів, що призвело до зменшення кількості відрахувань (Walsh, Larsen та Parry, 2009). Студентська соціальна служба Калгарського університету (n.d.), Канада, пропонує своїм студентам групи «рівний-рівному», групи самопідтримки, тренінги, індивідуальне консультування, програми зменшення шкоди тощо. Щодо України, то першу студентську соціальну службу, як осередок адаптації до студентського життя, було створено у 2001 р. на базі НТУУ «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Загалом, розробники концепцій таких служб не тільки в Україні, але й за кордоном зазначають, що саме завдяки цьому підходу вдається сформулювати

довіру до служби та досягти високих результатів діяльності (Packham та Miller, 2000; Романова, 2004).

Восени минулого року (2020 р.) за ініціативи студентів Школи соціальної роботи та відділу по роботі зі студентами таку студентську соціальну службу було створено в НаУКМА (як Центр соціальної роботи, адаптації та підтримки студентів). Основна мета його діяльності – надання соціальної підтримки та попередження складних життєвих обставин серед студентської молоді, сприяння професійному зростанню майбутніх соціальних працівників та популяризація волонтерської діяльності. Соціальні послуги надаються на безоплатній основі для всіх студентів та стосуються розв’язання проблем з адаптації до дистанційних умов навчання, здійснення соціального супроводу й консультування, формування навичок ефективної комунікації з викладачами та ровесниками, розв’язання конфліктів, групової роботи з саморозвитку через «могилянське коло спілкування», запровадження волонтерських проєктів тощо.

Функціонування Центру соціальної роботи, адаптації та підтримки студентів є інноваційним напрямом розвитку студентської спільноти, оскільки саме студенти шукають альтернативні шляхи вирішення своїх проблем, ініціюють дискусії та формат обговорення, пропонують свої послуги у якості волонтерів. Ще одна частина інновацій – надання соціальних послуг студентами Школи соціальної роботи, які вже під час навчання мають можливість відпрацювати професійні навички та розібратися з їх специфікою, виявити потреби щодо отримання додаткової освіти чи практики.

Важливо, що за потреби можна отримати підтримку чи супервізію від викладачів кафедри або скористатися їхнім досвідом з вирішення складних кейсів. Саме така спільна діяльність дає можливість формувати ефективні шляхи вирішення студентських проблем, розвивати цікаві активності та відчувати себе повноправним членом могилянської спільноти.

Узагальнюючи, слід зазначити, що процес становлення та розвитку Центру САПС потребує подальшого дослідження та активної участі у цьому процесі самих студентів.

Список використаних джерел

- Дубовицкая, Т. Д., & Крылова, А. В. (2010). Методика исследования адаптированности студентов в вузе. Психологическая наука и образование, 2, 27-46.
- Романова, Н. Ф. (2004). Роль студентських соціальних служб у вирішенні соціальних проблем в студентському середовищі. Український соціум, (1), 3.
- Романова, Н.Ф. (2005) Організація діяльністю студентських соціальних служб у вищих навчальних закладах України: Автореф. Дис...канд. пед.наук: 13.00.01/ Н.Ф.Романова, Центр. ін-т післядипл.освіти АПН України.-К., 2005.-21 с.
- BASW. (2020, June 11). New UK-wide social work student 'hub' launched. Retrieved December 11, 2020, from <https://www.basw.co.uk/resources/psw-magazine/psw-online/new-uk-wide-social-work-student-%E2%80%98hub%E2%80%99-launched>
- Cotton, D. R., Nash, T., & Kneale, P. (2017). Supporting the retention of non-traditional students in Higher Education using a resilience framework. European Educational Research Journal, 16(1), 62-79.

Mesa Community College. (n.d.). Student Social Services. Retrieved December 11, 2020, from <https://www.mesacc.edu/students/student-success-programs/student-social-services>

University of Calgary. (n.d.). Student Services. Retrieved December 10, 2020, from <https://www.ucalgary.ca/current-students/student-services>

Walsh, C., Larsen, C., & Parry, D. (2009). Academic tutors at the frontline of student support in a cohort of students succeeding in higher education. *Educational Studies*, 35(4), 405-424.

Осипкова А.Є., студентка БП-4
кафедри Школа соціальної роботи
факультету соціальних наук і соціальних технологій НаУКМА
anastasiia.osypkova@ukma.edu.ua
Науковий керівник: **Романова Н.Ф.**, канд. пед. наук, доцент,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
natalia.romanova@ukma.edu.ua

РОЛЬ ОДНОЛІТКІВ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ПІДЛІТКІВ З КОМПЛЕКСНИМ ПОРУШЕННЯМ РОЗВИТКУ

Підлітковий період є важливим етапом становлення та соціалізації особистості, коли молода людина намагається знайти своє місце в суспільстві через нові знайомства, спілкування, самовираження та розширення світогляду. Важливою складовою цього процесу є побудова соціальних стосунків з ровесниками, які можуть позитивно впливати на покращення якості життя, суб'єктивне благополуччя, психічне та фізичне здоров'я (Karelina K., De Vries A., 2011). Соціальні відносини мають позитивний вплив на когнітивний та мовний розвиток підлітків, а також допомагають долати стрес (Canevello A., Crocker J., 2010). Під час налагодження й підтримки стосунків з однолітками формуються навички з вирішення конфліктів, спілкування, групової взаємодії тощо.

Однак соціалізація підлітків з комплексним порушенням розвитку потребує особливого підходу, оскільки пов'язана з порушеннями опорно-рухового апарату, інтелекту та зору, що провокує численні обмеження у процесі соціалізації. Крім цього, існує дефіцит соціально-педагогічної підтримки для розкриття особистісного потенціалу таких дітей (Савіна Л., 2002). Для полегшення цього процесу необхідно підготувати спеціальний план взаємодії з іншими особами, який готує команда фахівців – корекційні педагоги, соціальні працівники, а також батьки, оскільки добре знають особливості розвитку своєї дитини. Розробляючи цей план, вони враховують інтереси, стиль пізнання, рівень розвитку, темперамент, властивості характеру тощо. Саме на основі цього плану проводяться реабілітаційні та навчальні заходи для підлітків з комплексними порушеннями розвитку (Тарабасова Л., 2015).

Щодо взаємодії з однолітками, то, на думку дослідників, вони дуже важливі, оскільки посилюють почуття особистої автономії (Hostyn I., Maes B., 2009). Через особливості розвитку такі